

Innst. 281 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 75 L (2012–2013)

Innstilling fra næringskomiteen om endringer i konkurranseloven

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

1.1.1 *Sammendrag av hovedinnholdet*

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet legger med dette frem forslag til lov om endringer i lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).

Proposisjonen bygger på utredningen fra Konkurranselovutvalget i NOU 2012:7 Mer effektiv konkurranselov og tilhørende høringsuttalelser.

Nedenfor følger en gjennomgang av hovedtrekkene i de enkelte kapitlene i lovproposisjonen.

Kapittel 2 redegjør for bakgrunnen for proposisjonen. Det gis en gjennomgang av Konkurranselovutvalgets mandat og arbeid, om høringen og om høringsinstansene.

Kapittel 3 behandler konkurransemyndighetenes kompetanse til å treffe vedtak i saker om brudd på forbudene mot konkurransebegrensende samarbeid og utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling. Slike saker omtales gjerne som atferdssaker. Konkurransetilsynet kan i dag pålegge tiltak som er nødvendige for å bringe en overtredelse av disse forbudene til opphør. Departementet foreslår ingen endringer i denne kompetansen til Konkurransetilsynet.

Dersom det er nødvendig for å fremme konkurransen i markedene, kan det etter gjeldende konkurranselov gis forskrifter om å gripe inn mot vilkår,

avtaler og handlinger som begrenser eller er egnet til å begrense konkurransen i strid med lovens formål. Departementet foreslår en tilføyelse i loven som gir Konkurransetilsynet en adgang til å pålegge tiltak som er nødvendige for å avslutte en overtredelse av disse forskriftene.

Konkurransetilsynet kan etter dagens konkurranselov treffe midlertidige vedtak om at konkurransebegrensende handlinger skal opphøre når det er rimelig grunn til å anta at de nevnte forbudene i konkurranseloven er overtrådt, og det er en fare for at konkurransen utsettes for en varig eller uopprettelig skade. Departementet foreslår at Konkurransetilsynet på samme betingelser også skal kunne treffe slike midlertidige vedtak om opphør når det er rimelig grunn til å anta at forskrifter som nevnt over er overtrådt.

Videre foreslår departementet å oppheve adgangen til å klage over at Konkurransetilsynet, ut fra en prioritering, velger å ikke gå videre med en anmodning om å påby opphør av påståtte brudd på de nevnte forbudene i konkurranseloven. En slik anmodning kan eksempelvis komme fra en annen aktør i markedet. Konkurransetilsynet har en vid adgang til å foreta prioriteringer i og mellom enkeltsaker. Denne prioriteringen bør ikke overstyres ved en klagebehandling. Selv om klageretten nå foreslås opphevet, vil parter med rettslig interesse i en sak om påstått overtredelse av forbudene i konkurranseloven fortsatt ha en mulighet til å bringe sin sak inn for de alminnelige domstolene. Således vil det fortsatt være adgang til å få prøvet en antatt overtredelse selv om tilsynet ikke har villet forfølge den. For øvrig legges til grunn at den som er misfornøyd med at Konkurransetilsynet ikke tar opp en sak til behandling, likevel bør få en forklaring fra tilsynet om hvorfor det ikke ønsker å gå videre med henvendelsen.

Det foreslås også å innføre en mulighet for Konkurransetilsynet til å fatte vedtak om bindende avhjelpende tiltak i atferdssaker. Tiltak kan inkludere bruk av forvalter til å bistå i gjennomføringen av tiltakene. Konkurransetilsynets vedtak vil være basert på en foreløpig vurdering. For at saken skal kunne avsluttes er det ikke noe krav om en fullstendig saksutredning, med påvisning av brudd på forbudene eller forskrifter etter konkurranseloven. Et slikt vedtak om avhjelpende tiltak kan bare fattes av Konkurransetilsynet dersom foretakene selv har foreslått disse for på denne måten å få avsluttet atferdssaken på en enklere og raskere måte.

Departementet mener at ordningen med bindende avhjelpende tiltak i atferdssaker vil være en effektivisering. Den åpner for mer fleksible konkurransepolitiske løsninger enn dagens ordning. Forslaget om å innføre et system med bindende avhjelpende tiltak tar utgangspunkt i tilsvarende ordninger i EU og EØS.

De som er adressater for vedtaket om bindende avhjelpende tiltak og tredjeparter som berøres tilstrekkelig av dette, vil få en mulighet til å klage over vedtaket etter de alminnelige klagereglene i forvaltningsloven. I klagebehandlingen vil departementet bare kunne oppheve eller stadfeste Konkurransetilsynets vedtak. Departementet vil derfor ikke kunne erstatte Konkurransetilsynets vedtak med sitt eget. Forslaget vil innebære en begrensning i departementets kompetanse i klagesaken i forhold til de alminnelige klagebehandlingsreglene etter forvaltningsloven, der forvaltningsorganet normalt vil kunne fatte eget vedtak til erstatning for underinstansens vedtak.

Kapittel 4 behandler utformingen av sanksjonssystemet for brudd på konkurranseloven. Departementet foreslår at det personlige straffansvaret gjøres betinget av en påtalebegjæring fra Konkurransetilsynet, med mindre offentlig påtale kreves av sterke allmenne hensyn. Samtidig vil departementet utarbeide en instruks som regulerer det nærmere innholdet i en slik betinget påtaleordning, blant annet om hvilke typer overtredelser som bør forfølges strafferettslig. Det foreslås også å oppheve foretaksstraffen etter konkurranseloven. Disse forslagene vil blant annet kunne bidra til økt forutsigbarhet knyttet til strafferettslige konsekvenser for dem som søker om lempning av overtredelsesgebyr på vegne av et foretak.

For øvrig foreslås det egne regler om foreldelse av krav på erstatning som følge av brudd på konkurranseloven.

Departementet foreslår også at de nærmere vilkårene for lempning av overtredelsesgebyr, som i dag finnes i forskrift, tas inn i selve konkurranseloven. Formålet er å synliggjøre bestemmelsene om lempning på en bedre måte enn i dag. Overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon som kan ilegges foretak som bryter konkurranseloven. Dersom foretak bryter

ut av det ulovlige samarbeidet og avslører egen deltagelse i dette gjennom en lempningssøknad til Konkurransetilsynet, kan overtredelsesgebyret settes ned eller bortfalle. Dette kalles lempning. Ordningen med lempning er utformet slik at det foretaket som først avslører ulovligheter, gis større reduksjoner i gebyr sammenlignet med de som litt senere i prosessen innrømmer ulovligheter til tilsynet.

Samtidig foreslås å innta en ny bestemmelse i konkurranseloven om en såkalt «markørordning» i lempningsprogrammet. Markørordningen innebærer at et foretak som søker om lempning kan beholde sin plass i lempningskøen hos Konkurransetilsynet samtidig som det fortsetter å samle inn bevis for å dokumentere at det oppfyller vilkårene for lempning. En tilsvarende ordning finnes i EU og EØS. Forslaget vil bedre forutberegneligheten for aktører som søker om lempning hos Konkurransetilsynet. Øvrige saksbehandlingsregler knyttet til en søknad om lempning fra foretakene vil fortsatt reguleres i forskrift.

Departementet mener for øvrig at Konkurransetilsynet fortsatt bør ilegge overtredelsesgebyr for brudd på konkurranseloven, slik tilsynet allerede gjør i dag. Ordningen med at Konkurransetilsynet ilegger slike overtredelsesgebyrer vil ikke være i strid med Grunnloven § 96 eller Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). Det er heller ikke andre tungtveiende hensyn som taler for å endre dagens ordning hvor Konkurransetilsynet ilegger overtredelsesgebyr for brudd på konkurranseloven.

Videre har departementet vurdert hvilket beviskrav som skal gjelde ved illeggelsen av et overtredelsesgebyr etter konkurranseloven. Det er også sett nærmere på om beviskravet bør tas inn i selve loven. I lys av praksis fra Den europeiske menneskerettstol (EMD) og Høyesterett mener departementet at det ikke er hensiktsmessig å foreslå en lovfesting av beviskravet i konkurranseloven.

Det er for øvrig behov for å klargjøre når saker om brudd på konkurranseloven er endelig avsluttet. Derfor foreslås at et søksmål mot tilsynets vedtak om overtredelsesgebyr må reises innen seks måneder fra partene mottok Konkurransetilsynets vedtak.

Kapittel 5 behandler reglene om opplysningsplikt og etterforskning i overtredelsessaker etter konkurranseloven. Utgangspunktet etter loven er at enhver har en straffsanksjonert plikt til å gi Konkurransetilsynet de opplysninger som tilsynet ber dem om. Samtidig har enhver krav på beskyttelse mot å bli tvunget til å bidra til egen domfellelse (det såkalte selvinkrimineringsvernet) gjennom å gi Konkurransetilsynet opplysninger som medfører en innrømmelse av brudd på konkurranseloven. Departementet mener at det ikke er nødvendig å regulere dette vernet mot selvinkriminering i konkurranseloven. Vernet følger uansett av EMK som er gjort til norsk lov gjennom

menneskerettsloven. Praktiseringen av selvinkrimineringsvernet for individer og foretak må derfor skje ved at konkurranseloven tolkes og praktiseres i tråd med EMK og praksis fra EMD på samme måte som i dag.

Departementet har også vurdert om bestemmelsen for bevissikring og beslag i konkurranseloven er hensiktsmessige slik de er utformet i dag. Det foreslås flere endringer i reglene om bevissikring.

Rettens beslutning om bevissikring må etter forslaget angi hva formålet med Konkurransetilsynets kontroll skal være, hvilken type overtredelse som er aktuell for tilsynets kontroll og hvilket marked tilsynet undersøker i saken. Videre foreslår departementet visse endringer i adgangen til å ta beslag. Beslag skal som hovedregel tas i form av kopier, ikke originale dokumenter som i dag. Dette er i samsvar med rettsstilstanden i EU og EØS. Konkurransemyndighetene skal likevel ha en anledning til å ta beslag i originaldokumenter hvis disse har en særskilt bevisverdi, eller der bevisverdien vil reduseres ved kopiering. Dette vil typisk kunne gjelde for håndskrevne dokumenter. I slike tilfeller skal den kontrollerte likevel få en kopi av det beslaglagte materialet, med mindre det å gi en slik kopi vil kunne skade etterforskningen.

Departementet foreslår også særlige regler for beslag av elektronisk lagret materiale (først og fremst med hensyn til speilkopiering av servere, harddisker mv.). Den kontrollerte skal ha rett til å være representert når Konkurransetilsynet begynner gjennomgangen av slike databeslag. På denne måten får den kontrollerte en mulighet å identifisere opplysninger som er taushetsbelagte, og som tilsynet ikke kan ta beslag i. Betydningen av databeslag ventes å øke, fordi en stadig større del av foretaks og enkeltpersoners dokumenter bare finnes i elektroniske lagringsmedier. Lovforslaget gjør det klart at der det oppstår uenighet om dokumenter er omfattet av beslagsfriheten eller ikke, skal spørsmålet bringes inn for tingretten.

Kapittel 6 omhandler regler for kontroll med foretakssammenslutninger (fusjoner). Departementet har ikke fulgt opp utvalgets forslag om å harmonisere vilkårene for inngrep mot en foretakssammenslutning med kriteriene for dette i EU og EØS. Den norske fusjonskontrollen fungerer godt slik den er utformet i dag når det gjelder inngrepsvilkårene. Departementet ser derfor ikke behov for å endre på dette.

Som nytt foreslår departementet at foretak selv skal ha ansvaret for å foreslå tiltak som kan avhjelpe de konkurransemessige problemene som foretakssammenslutningen kan føre til. Konkurransetilsynets kompetanse i disse sakene vil være begrenset til enten å stadfeste forslagene til avhjelpende tiltak som partene har tilbudt eller å forby foretakssammenslutningen. Tilsynet kan således ikke lenger selv foreslå hvordan konkurranse situasjonen kan bedres slik at

foretakssammenslutningen kan godkjennes på vilkårene som tilsynet har fremsatt. Det foreslås også flere prosessuelle endringer for å legge til rette for en raske klarering av foretakssammenslutninger.

Departementet foreslår videre at tersklene for når en foretakssammenslutning må meldes til Konkurransetilsynet, skal heves betydelig. Foretakssammenslutninger skal være meldepliktige hvis de berørte foretak har en samlet omsetning over 1 mrd. kroner og minst to foretak hver har en omsetning på minst 100 mill. kroner. Det forventes at hevingen av terskelverdiene vil redusere antallet meldepliktige foretakssammenslutninger vesentlig. Sammenlignes departementets forslag med praksis etter gjeldende lov, er det likevel et fåtall av de foretakssammenslutningene som til nå har reist konkurransemessige problemer som vil falle utenfor de nye meldepliktstersklene. For øvrig foreslås at terskelverdiene tas inn i konkurranseloven. I dag følger terskelverdiene av forskrift.

Meldepliktstersklene får ikke betydning for Konkurransetilsynets kompetanse til å kunne forby sammenslåinger av foretak med omsetning under de nye verdiene. Loven åpner således for at Konkurransetilsynet på nærmere bestemte vilkår kan pålegge meldeplikt for foretaks sammenslutninger som er unntatt fra meldeplikten. Videre innebærer lovforslaget at det på nærmere bestemte vilkår kan gis forskrifter om meldeplikt for foretakssammenslutninger som i utgangspunktet er unntatt fra meldeplikten.

Det foreslås også at reglene for beregning av foretakenes omsetning harmoniseres med rettsstilstanden i EU og EØS. Beregning av omsetningen vil ha betydning for om foretakene vil være meldepliktige eller ikke. Selv om disse reglene kan fremstå som kompliserte, finnes det omfattende veiledning i praksis og retningslinjer i EU og EØS på dette området. Videre vil departementet foreslå en regel som skal motvirke at meldeplikten omgås ved å stykke opp transaksjonen.

Det foreslås også at ordningene med en alminnelig melding til Konkurransetilsynet og pålegg om en mer omfattende (fullstendig) melding på to ulike tidspunkter i saksbehandlingen, skal oppheves. Alle meldepliktige foretakssammenslutninger skal nå underlegges én felles melding. Det åpnes likevel for at det i forskrift kan fastsettes at enkelte typer foretakssammenslutninger som er lite egnet til å påvirke konkurransen, kan gi en forenklet melding, selv om transaksjonen overstiger terskelverdiene.

Departementet foreslår videre en tydeligere deling mellom den første og andre fasen i saksbehandlingen hos Konkurransetilsynet ved behandlingen av foretakssammenslutninger. Det foreslås også noe strammere tidsfrister for saksbehandlingen. For å legge til rette for at partene tidlig kan komme med

forslag til avhjelpende tiltak slik at foretakssammenslutningen kan godkjennes på vilkår, foreslås det at Konkurransetilsynet etter 25 virkedager må varsle at inngrep kan bli aktuelt og gi en begrunnelse for dette. Konkurransetilsynet må vise at det er «rimelig grunn til å anta» at transaksjonen vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen.

Hvis saken går over i den andre fasen, vil neste milepæl være at Konkurransetilsynet legger fram forslag til endelig vedtak i saken. Saksbehandlingsfristene er kompliserte, men som etter gjeldende rett, skal forslaget til Konkurransetilsynets endelige vedtak gis innen 70 virkedager etter at en melding om foretakssammenslutningen ble mottatt av tilsynet. I den utstrekning partene foreslår avhjelpende tiltak overfor Konkurransetilsynet mindre enn 15 virkedager før fristen på 70 virkedager er utløpt, skal tidsfristen forskyves tilsvarende. Departementet mener at dette systemet vil gi incentiver for partene til å fremlegge tiltak for å avhjelpe konkurranseproblemene ved foretakssammenslutningen så tidlig som mulig. Etter at tilsynet har fremmet forslag til endelig vedtak beholdes gjeldende saksbehandlingsfristene med et unntak. Ved forslag til avhjelpende tiltak etter at forslag til endelig vedtak er gitt, reduseres tilsynets fristforlengelse til 15 virkedager. Det foreslås også en særlig fristregel for å legge til rette for at foretakene legger fram forslag til avhjelpende tiltak i første fase av saksbehandlingen, altså før tilsynet har varslet at inngrep mot foretakssammenslutningen kan bli aktuelt.

Samlet vil disse forslagene korte ned på den maksimale saksbehandlingstiden for fusjoner med 15 virkedager og samtidig legge opp til at saker kan løses så tidlig som mulig. Utover de prosessuelle grepene som er foreslått, legger departementet også opp til at det skal avholdes møter mellom Konkurransetilsynet og melder. Slike møter er også ønskelig i forkant av at sammenslutningen blir meldt.

Saker som ikke ender med inngrep, foreslås avsluttet ved at Konkurransetilsynet sender en orientering til melder om at saken er avsluttet. Det foreslås også enkelte justeringer knyttet til offentlighet i fusjonssaker.

Konkurranseloven har en bestemmelse om tilknyttede begrensninger (såkalte «ancillary restraints»). Denne innebærer at konkurransemessige problemer som er nødvendige for å gjennomføre foretakssammenslutningen er lovlige. Bestemmelsen foreslås opphevet, fordi denne ikke har selvstendig betydning utover det som følger av en tolkning av forbudet mot konkurransebegrensende samarbeid i konkurranseloven.

Under bestemte forutsetninger vil det at to eller flere foretak etablerer et fellesforetak (såkalte «joint ventures») behandles som en foretakssammenslut-

ning. Departementet foreslår en særbestemmelse om at atferdsmessige virkninger av et slikt fellesforetak, skal behandles og klareres samtidig med foretakssammenslutningen. Dette er likt systemet i EU og EØS.

For øvrig har departementet foreslått å omstrukturere noen av bestemmelsene i lovens kapittel om kontroll med foretakssammenslutninger for å bedre systematikken og oversikten i disse bestemmelsene.

I kapittel 7 vurderes problemstillinger knyttet til minoritetserverv. Dette er kjøp av andeler i foretak uten at det oppnås kontroll over foretaket gjennom ervervet. Det foreslås at adgangen til å gripe inn i slike minoritetserverv videreføres, men i en egen bestemmelse.

I kapittel 8 behandles offentlighet og veiledningsplikt i konkurransesaker. Her foreslås å styrke vernet til lempningssøkere i en overtredelsessak. Blant annet foreslår departementet at opplysninger i erklæringer om foretakenes deltakelse i karteller (skylderklæringer) i forbindelse med en lempningssøknad skal være taushetsbelagte. Videre foreslås å styrke vernet til konkurransemyndighetenes kilder ved å lovfeste taushetsplikt om deres identitet.

Reglene om innsyn i konkurranseloven omstruktureres for å bedre oversikten og systematikken i disse bestemmelsene.

Særbestemmelsen i loven om Konkurransetilsynets veiledningsplikt foreslås videreført. Bestemmelsen har ikke selvstendig betydning ved siden av gjeldende forvaltningsrett, men det er ønskelig å synliggjøre den for foretakene.

I kapittel 9 vurderes lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser som samlet sett vil være beskjedne. Departementet mener at endringene vil ha positive administrative og økonomiske konsekvenser for næringslivet. Dette gjelder spesielt den betydelige hevingen av terskelverdiene for når en fusjon må meldes til Konkurransetilsynet. Det forventes ingen budsjettmessige endringer verken for Konkurransetilsynet, departementet eller andre deler av forvaltningen som følge av forslagene.

1.1.2 Høringsinstansene

Konkurranselovutvalgets innstilling i NOU 2012:7 Mer effektiv konkurranselov ble, sammen med departementets høringsbrev, gjort elektronisk tilgjengelig på departementets hjemmesider og samtidig sendt med vanlig post på høring 23. februar 2012.

Høringsfristen var 16. mai 2012. Departementet har mottatt 33 høringssvar. Det nærmere innholdet i og merknadene til disse vil bli behandlet under de respektive avsnitt i proposisjonen. Hovedinntrykket fra høringen er at høringsinstansene i det alt vesent-

lige er positive til utvalgets forslag til endringer i konkurranse-loven.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Svein Flåtten og Torgeir Dahl, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til endringer i konkurranse-loven Prop. 75 L (2012–2013), som Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har lagt fram overfor Stortinget.

Komiteen viser til at lovendringene bygger på utredningen fra konkurranse-lovutvalget i NOU 2012:7 Mer effektiv konkurranse-lov og på tilhørende høringsuttalelser.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en rekke endringer i konkurranse-loven som skal gjøre håndhevingen mer effektiv både for konkurranse-myndighetene og for foretakene, og støtter dette.

Komiteen merker seg at regjeringen viderefører lovens forbud mot konkurransebegrensende avtaler og misbruk av dominerende stilling, og reglene om inngrep mot fusjoner og oppkjøp som begrenser konkurransen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranse-loven) ble fremlagt av Bondevik II-regjeringen i 2003. Loven har vært viktig for norsk konkurransepolitikk, og av hensyn til norske forbrukere la loven seg på en relativt streng linje. Disse medlemmer viser til at loven nå har virket i ti år, og at det derfor har vært riktig med en slik helhetlig gjennomgang som Konkurranselovutvalget i NOU 2012:7 gav.

Komiteen merker seg videre at endringene vil ha positive administrative og økonomiske konsekvenser for næringslivet. Dette gjelder spesielt den betydelige hevingen av terskelverdiene for når en fusjon må meldes til Konkurransetilsynet.

Komiteen merker seg at det foreslås endringer i praksis ved etterforskning av mulige lovbrudd, og støtter forslaget til bevissikring § 25. Komiteen merker seg spesielt endringene i annet ledd om at Konkurransetilsynet som en hovedregel skal ta

beslag i form av å ta kopier. Videre vil komiteen understreke at det er positivt for foretakene å kunne motta kopi av det speilkopierte beslaget og har rett til å være til stede ved tilsynets gjennomgang av materialet.

Komiteen støtter departementets forslag til endringer i §§ 12, 13 og 16.

Komiteen støtter departementets forslag til endringer i § 18 a) og 18 b).

Komiteen merker seg at det i loven gjøres endringer for kontrollen med oppkjøp og fusjoner, og at terskelverdiene for når fusjoner må meldes til Konkurransetilsynet foreslås heves betraktelig, jf. § 18. Komiteen støtter at fusjoner skal meldes til tilsynet når samlet omsetning overstiger 1 mrd. kroner, og når minst to av de berørte foretakene hver for seg har en samlet omsetning på minst 100 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merker seg at NHO under den åpne høringen i næringskomiteen uttrykte støtte til hevingen av terskelen for meldeplikt for fusjoner, og viste til at dette vil medføre både forenklinger og besparelser for næringslivet, samt gi en bedre samordning med EU-regelverket. NHO fremmet imidlertid forslag om at Konkurransetilsynets mulighet i tid til å gå inn i sak under meldeplikterskelen bør reduseres fra 3 måneder til 4 uker. Flertallet merker seg at NHO mener at fristen bør reduseres av hensyn til foretakene. Flertallet mener en reduksjon av fristen, slik NHO foreslår, vil kunne medføre en svekkelse av fusjonskontroll. Flertallet vil derfor ikke tilrå dette nå.

Komiteen mener det var viktig at det ved konkurranse-loven av 2004 ble innført en alminnelig meldeplikt. Meldeplikten har vært et viktig konkurransepolitisk verktøy. Komiteen mener det er viktig å ta tersklene for meldeplikten opp til vurdering ved jevne mellomrom, for å ha sikkerhet for at tersklene representerer den beste balanse mellom byrder for næringslivet og hensynet til konkurranse også i lokale markeder. Komiteen viser til at erfaringene med at det frem til 2012 ikke har vært grepet inn mot sammenslutninger som kun involverte lokale virksomheter, tyder på at det er behov for å heve tersklene betydelig. Komiteen mener det av forenklingshensyn er riktig å heve tersklene, og at disse samordnes med EU-regelverket.

Komiteen ser det også som positivt at det foreslås kortere saksbehandlingstid i fusjonskontrollen. Dette innebærer blant annet at systemet med både alminnelig og fullstendig melding på to ulike stadier av saksbehandlingstiden erstattes av en ordning med en melding til Konkurransetilsynet.

Komiteen merker seg at reglene for når en fusjon er i strid med konkurranseloven ikke foreslås endret, og støtter dette. Dette innebærer at det ikke innføres en såkalt forbrukervelferdsstandard i fusjonskontrollreglene.

Komiteen støtter endringen i § 19 om gjennomføringsforbud.

Komiteen støtter endringen i § 20 om vedtak og § 20 a) om klage og oppheving, samt endringene i § 21, og i § 26 innsyn i overtredelsessaker.

Komiteen støtter endringene i § 27 Taushetsplikt, om kilders identitet og skylderklæringer i lempningssøknader.

Komiteen ser det som positivt at det foreslås å styrke vernet til konkurransemyndighetenes kilder som tipser om lovbrudd ved å lovfeste taushetsplikt om deres identitet.

Komiteen er positiv til departementets forslag om begrensninger i partenes bruk av opplysningene om skylderklæringen fra lempningssøknadene.

Komiteen støtter også departementet i endringer i § 27 a), og endringene i § 29 om overtredelsesgebyr.

Komiteen støtter endringene i § 30 om hel lempning av overtredelsesgebyr av konkurranseloven § 10, og viser til at endringene bidrar til økt forutsigbarhet og effektivisering av lempningsordningen, samt en mer effektiv prosess rundt sanksjonene.

Komiteen viser videre til endringene i § 31 om delvis lempning av overtredelsesgebyr for overtredelse av konkurranseloven § 10.

Komiteen støtter endringene i § 32 om straff og viser til at foretaksstraffens bortfall får betydning for avvisningsadgangen i offentlige anbudskonkurranser. Dette bør om mulig kunne synliggjøres i en veileder fra departementet.

Komiteen støtter forslaget til endringer i §§ 33 og 34 om betinget påtale og foreldelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at såkalt state compulsion er behandlet kort i Prop. L 75 (2012–2013); kapittel 10.2, om problemstillinger som ikke behandles i lovproposisjonen. For myndighetspålegg som innebærer at foretak pålegges handlinger som bedømmes i strid med konkurransereglene, ansees det i forhold til rettspraksis fra EU-domstolen å gjelde et snevert unntak der foretakene ikke har noe valg med hensyn til hvordan de vil innrette seg. Unntaket er forankret i at foretakenes adferd ikke skyldes deres forretningsmessige autonomi, men offentlige regulering.

Disse medlemmer viser til brev av 23. april 2013 til næringskomiteen fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, hvor det i forlengelsen av omtalen av en konkret sak uttales at:

«Men hadde man funnet at samarbeid hadde vært resultatet av et lovhjemlet pålegg fra myndighetene, ville departementet måtte vurdert om pålegget i medhold av en spesiell lov om å samarbeide skulle gå foran forbudet i den generelle konkurranseloven mot å samarbeide.»

Disse medlemmer mener dette godt illustrerer behovet for en regel om state compulsion i Norge, og disse medlemmer vil på denne bakgrunn foreslå at en slik regel innføres.

Disse medlemmer viser til at Konkurranselovutvalget foreslo at foretakenes selvinkrimineringsvern ved håndhevelse av den norske loven skal tolkes i samsvar med EU-domstolens praksis. EU-domstolen har i den såkalte Orkem-saken kommet til at det følger av grunnleggende kontradiksjonsprinsipper i EU-retten at foretak ikke kan pålegges å svare på spørsmål der svaret vil være en innrømmelse av overtredelse av konkurransereglene. Disse medlemmer viser til at utvalget ikke foreslo en lovfesting av selvinkrimineringsvernet, men uttalte at et alternativ kunne være å innta en formulering etter modell av Orkem-prinsippet. Disse medlemmer mener at informasjonshensyn tilsier at selvinkrimineringsvernet bør komme noe tydeligere frem i lovverket.

Disse medlemmer viser til brev av 23. april 2013 til næringskomiteen fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, hvor det fremgår at bestemmelsen kan lyde slik:

«Et foretak er ikke forpliktet til å besvare spørsmål som vil tvinge det til å innrømme en overtredelse av bestemmelser i denne lov.»

Disse medlemmer viser til at selvinkrimineringsforbudet også er nedfelt i straffeprosessloven §§ 90, 122, 123, 230 og 232 og tvisteloven § 22-9. Verdipapirhandelloven § 15 tredje ledd gjengir også selvinkrimineringsvernet på det feltet den loven gjelder. Disse medlemmer mener at forståelsen av et selvinkrimineringsforbud som inntas i loven her av informasjonshensyn skal tolkes i tråd med det som gjelder i norsk rett for øvrig, slik at det ikke utvikles en egen rettspraksis på området.

Konkurranselovutvalget fant grunn til å påpeke at enkelte forhold knyttet til det offentliges ervervsvirksomhet kan være konkurranserettslig problematisk, men at det falt utenfor mandatet til utvalget å foreslå regulering av dette. Disse medlemmer mener dette er forhold som bør belyses nærmere. På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede de konkurranserettslige sidene av offentlig ervervsvirksomhet.»

Komiteen slutter seg for øvrig til alle foreslåtte lovendringer som fremkommer i proposisjonen.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede de konkurranse-rettslige sidene av offentlig ervervsvirksomhet.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i konkurranse-loven

I

I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger gjøres følgende endringer:

§ 12 skal lyde:

§ 12 *Pålegg om å bringe en ulovlig atferd til opphør mv.*

Konkurransetilsynet kan pålegge foretak eller sammenslutninger av foretak som overtrer forbudene i § 10, § 11 eller i forskrift i medhold av § 14, å bringe overtredelsen til opphør. Pålegget kan omfatte ethvert tiltak som er nødvendig for å bringe overtredelsen til opphør. Strukturelle tiltak kan bare pålegges dersom det ikke finnes like effektive atferdsregulerende tiltak, eller dersom et atferdsregulerende tiltak vil være mer byrdefullt for foretaket.

Pålegg etter første ledd kan gis selv om Konkurransetilsynet vedtar overtredelsesgebyr mot foretaket etter § 29.

Dersom foretaket tilbyr avhjelpende tiltak i en sak som kan ende med et vedtak etter § 12 første ledd, kan Konkurransetilsynet avslutte saken ved et vedtak som gjør tiltakene bindende for foretaket. Vedtak etter første punktum kan fattes før Konkurransetilsynet har gjort en fullstendig vurdering av om inngrepsvilkåret i første ledd er oppfylt. Konkurransetilsynet skal i vedtaket gi en vurdering av foretakets atferd. Videre skal det vurderes om og begrunnes hvorfor de tilbudte tiltakene er egnet til og nødvendige for å avhjelpe de konkurransemessige problemene som Konkurransetilsynet har funnet. Vedtaket skal fastslå at Konkurransetilsynet ikke vil gå videre med saken etter første ledd eller § 29 dersom tiltakene gjennomføres. Konkurransetilsynet kan etter forslag fra foreta-

kene oppnevne en forvalter til å bistå ved gjennomføringen av vedtak etter første punktum. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om forvalters stilling. Ved klage over vedtak etter dette ledd kan departementet oppheve eller stadfeste Konkurransetilsynets vedtak.

Konkurransetilsynet kan etter anmodning eller av eget tiltak omgjøre et vedtak etter tredje ledd dersom

- a) *faktiske forhold som var vesentlige for vedtaket, endrer seg,*
- b) *foretakene handler i strid med vedtaket, eller*
- c) *vedtaket bygger på ufullstendige, uriktige, eller villedende opplysninger fra foretakene.*

Konkurransetilsynet kan dersom det er

- a) *rimelig grunn til å anta at § 10, § 11 eller forskrift i medhold av § 14 er overtrådt, og*
- b) *fare for at konkurransen utsettes for varig og uopprettelig skade,*

treffe midlertidig vedtak om pålegg etter første ledd. Dette gjelder likevel ikke dersom den vedtaket retter seg mot, påføres skade eller ulempe som står i åpenbart misforhold til de hensyn vedtaket skal ivareta. Midlertidig vedtak skal treffes for et begrenset tidsrom, men kan forlenges dersom faren for konkurransen består.

§ 13 skal lyde:

§ 13 *Prøving i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning*

I saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning kan Kongen i statsråd tillate atferd i strid med forbudet i § 10 eller § 11, og gi pålegg og omgjøre Konkurransetilsynets vedtak etter § 12 første ledd. En tillatelse til atferd i strid med § 10 eller § 11 har ingen virkning i forhold til overtredelser av lovens forbud eller vedtak truffet i medhold av loven før tillatelsen blir gitt.

§ 16 skal lyde:

§ 16 *Inngrep mot foretakssammenslutninger mv.*

Konkurransetilsynet skal forby foretakssammenslutninger som vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen i strid med lovens formål. Forbudet kan omfatte utfyllende bestemmelser som er nødvendige for at formålet med forbudet blir oppnådd.

Dersom Konkurransetilsynet finner at avhjelpende tiltak foreslått av melderne vil avbøte de konkurransebegrensende virkningene som foretakssammenslutningen kan føre til, skal tilsynet fatte vedtak om inngrep hvor foretakssammenslutningen tillates på disse vilkår. Konkurransetilsynet kan knytte forpliktelser til vedtaket for å sikre at vilkårene oppfylles.

Dersom en foretakssammenslutning er gjennomført, kan forbud etter første ledd omfatte påbud om avhendelse av aksjer eller andeler som er ervervet som ledd i foretakssammenslutningen, eller andre tiltak som er egnet til å gjenopprette den konkurransemessige situasjonen som forelå før foretakssammenslutningen ble gjennomført.

Konkurransetilsynet kan oppnevne en forvalter til å bistå ved gjennomføringen av vedtak etter første ledd. Etter forslag fra melderne kan tilsynet oppnevne en forvalter til å bistå ved gjennomføringen av vedtak etter annet ledd. Forvalteren får sin godtgjørelse dekket av og kan inngå avtaler på vegne av dem som vedtaket retter seg mot. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om forvalters stilling.

I den utstrekning opprettelsen av et fellesforetak som utgjør en foretakssammenslutning etter § 17, har til formål eller virkning å samordne fortsatt uavhengige foretaks konkurransemessige atferd, skal denne samordningen vurderes etter § 10 med sikte på å fastslå om det skal gripes inn mot foretakssammenslutningen.

Ny § 16 a skal lyde:

§16 a Inngrep mot minoritetserverv

Konkurransetilsynet skal forby erverv av andeler i et foretak selv om ervervet ikke fører til kontroll, dersom det vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen i strid med lovens formål. Er ervervet gjennomført ved trinnvise oppkjøp, kan det gripes inn overfor de transaksjoner som har funnet sted innenfor en periode på to år regnet fra tidspunktet for det siste ervervet.

Ved inngrep etter første ledd gjelder bestemmelsene i § 16 annet til femte ledd tilsvarende.

§ 18 skal lyde:

§ 18 Melding av foretakssammenslutninger mv.

Partene i en fusjon etter § 17 første ledd bokstav a eller den eller de som samlet eller hver for seg varig overtar kontroll etter § 17 første ledd bokstav b, skal informere Konkurransetilsynet om foretakssammenslutningen ved en melding.

Meldeplikten etter første ledd gjelder ikke

- a) *dersom de involverte foretakene har en samlet årlig omsetning i Norge under 1 milliard kroner, eller*
- b) *dersom bare ett av de involverte foretakene har en årlig omsetning i Norge over 100 millioner kroner.*

Konkurransetilsynet kan pålegge meldeplikt for foretakssammenslutninger som er unntatt fra meldeplikten etter annet ledd, dersom tilsynet finner rimelig grunn til å anta at konkurransen påvirkes, eller dersom særlige hensyn tilsier at tilsynet undersøker

foretakssammenslutningen nærmere. Et slikt pålegg kan ikke gis senere enn tre måneder etter at endelig avtale er inngått eller kontroll er ervervet. Fristen løper fra det først inntrufne.

Dersom en foretakssammenslutning består i erverv av deler av ett eller flere foretak, enten de er selvstendige rettssubjekter eller ikke, skal det ved beregningen av omsetning etter annet ledd for selgers eller selgernes vedkommende bare tas hensyn til omsetningen for de deler som inngår i foretakssammenslutningen. Dersom det innenfor et tidsrom på to år gjennomføres to eller flere transaksjoner som nevnt i første punktum mellom de samme personer eller foretak, skal dette likevel betraktes som én og samme foretakssammenslutning, med virkning fra den dag den siste transaksjonen finner sted.

Konkurransetilsynet kan pålegge melding for erverv av andeler i foretak som nevnt i § 16 a. Et slikt pålegg kan ikke gis senere enn 3 måneder etter endelig avtale om erverv av andeler.

Foretakssammenslutninger som er unntatt fra meldeplikten etter annet ledd, og erverv av andeler i foretak som nevnt i § 16 a, kan meldes frivillig til Konkurransetilsynet for å avklare om det er aktuelt med inngrep.

Melding i henhold til første, tredje, femte og sjette ledd anses som fullstendig først når kravene i § 18 b er oppfylt.

En foretakssammenslutning som er omfattet av reglene om kontroll med foretakssammenslutninger i EØS-avtalen artikkel 57, er unntatt fra den alminnelige meldeplikten i første ledd.

Kongen kan gi forskrift om beregning av omsetning etter annet ledd, meldeplikt for foretakssammenslutninger som er unntatt fra meldeplikten etter annet ledd i næringer hvor særlige hensyn begrunner meldeplikt og om offentliggjøring av meldingene.

§ 18 a skal lyde:

§ 18 a Hva meldingen skal inneholde

Melding etter § 18 første ledd skal inneholde

- a) *kontaklinformasjon om partene i fusjonen eller den eller de som overtar kontroll,*
- b) *beskrivelse av foretakssammenslutningen,*
- c) *beskrivelse av de involverte foretakene og foretak i samme konsern,*
- d) *navn på de fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører i markeder i Norge, eller som Norge er del av, hvor de involverte foretakene og foretak i samme konsern har overlappende virksomhet,*
- e) *beskrivelse av horisontalt forbundne markeder dersom minst to av partene er aktive på det samme markedet og partenes samlede markedsandel overstiger 15 prosent, samt markeder hvor minst to parter er vertikalt forbundet og deres mar-*

kedsandel overstiger 25 prosent på hvert av de respektive markedene, som skal inkludere beskrivelse av markedsstrukturen i de berørte markedene, beskrivelse av de involverte foretakenes viktigste konkurrenter, kunder og leverandører i de berørte markedene, og redegjørelse for eventuelle etableringshindringer i de berørte markedene,

- f) redegjørelse for eventuelle effektivitetsgevinster,*
- g) opplysninger om foretakssammenslutningen er underlagt tilsyn fra andre konkurransemyndigheter,*
- h) seneste versjon av avtalen om foretakssammenslutning med vedlegg, og*
- i) de involverte foretakenes siste årsberetning og årsregnskap.*

Ved opprettelse av fellesforetak må meldingen også inneholde opplysninger om morselskapene fortsatt er virksomme på det samme markedet som fellesforetaket eller på et tidligere eller senere ledd i omsetningskjeden eller på et tilgrensende marked.

Konkurransetilsynet kan i den enkelte sak lempe kravene til melding etter første ledd.

Kongen kan gi forskrift om nærmere krav til innhold i melding etter første ledd, herunder regler om forenklede meldinger som fraviker innholdskravet i første ledd.

Ny § 18 b skal lyde:

§ 18 b Taushetsbelagte opplysninger

Den som i behandlingen av en foretakssammenslutning, eller et minoritetserverv, gir opplysninger underlagt lovbestemt taushetsplikt til konkurransemyndighetene i henhold til § 18 og § 24 første ledd, eller i forslag til avhjelpende tiltak etter § 16 annet ledd, skal klart angi eller merke slike opplysninger og begrunne sin oppfatning. Avgiver skal samtidig fremlegge forslag til offentlig versjon. Dersom første punktum ikke er oppfylt, kan konkurransemyndighetene legge til grunn at avsender ikke motsetter seg at det gis innsyn i opplysningene.

Kongen kan gi forskrift om offentlige versjoner og begrunnelsesplikten som nevnt i første ledd.

§ 19 skal lyde:

§ 19 Gjennomføringsforbud

Foretakssammenslutninger som omfattes av reglene i § 18 første ledd, må ikke gjennomføres før Konkurransetilsynet har avsluttet behandlingen av saken. Det samme gjelder dersom Konkurransetilsynet har gitt pålegg om melding etter § 18 tredje eller femte ledd, melding er gitt etter § 18 sjette ledd eller meldeplikten følger av forskrift gitt etter § 18 niende ledd.

Konkurransetilsynet kan etter søknad fra melderne gjøre unntak fra gjennomføringsforbudet etter første ledd i enkeltsaker. Konkurransetilsynet kan ved forskrift gjøre unntak fra gjennomføringsforbudet for grupper av foretak.

§ 20 skal lyde:

§ 20 Vedtak

Vedtak etter § 16 og § 16 a treffes av Konkurransetilsynet på grunnlag av melding etter § 18 første, tredje, femte eller sjette ledd, eller på grunnlag av melding etter forskrift gitt etter niende ledd.

Konkurransetilsynet må innen 25 virkedager fra meldingen er mottatt, varsle at vedtak kan bli aktuelt. I varselet må Konkurransetilsynet vise at det er rimelig grunn til å anta at foretakssammenslutningen eller ervervet som nevnt i § 16 a vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen i strid med lovens formål. Gis ikke slikt varsel, kan Konkurransetilsynet ikke gripe inn etter § 16 eller § 16 a.

Dersom melderne fremsetter forslag om avhjelpende tiltak innen 20 virkedager fra meldingen er mottatt, forlenges Konkurransetilsynets frist etter annet ledd med 10 virkedager. Fremsettes forslag innen fristen, kan Konkurransetilsynet innen 35 virkedager fatte vedtak om inngrep som tillater foretakssammenslutningen på de foreslåtte vilkår. Slikt vedtak kan fattes uten at partene er gitt forhåndsvarsel.

Konkurransetilsynet må snarest mulig, og senest innen 70 virkedager fra meldingen er mottatt, fatte vedtak som stadfester fremsatt forslag om avhjelpende tiltak fra melderne eller legge frem begrunnet forslag til forbudsvedtak. Dersom melderne fremsetter forslag om avhjelpende tiltak senere enn 55 virkedager fra meldingen er mottatt, forlenges Konkurransetilsynets frist tilsvarende. Forslaget til forbudsvedtak forelegges partene til uttalelse med en frist på 15 virkedager. Konkurransetilsynet må treffe sitt vedtak innen 15 virkedager fra tilsynet har mottatt partenes uttalelse. Dersom det er fremsatt et forslag om avhjelpende tiltak etter at Konkurransetilsynet har lagt frem begrunnet forslag til forbudsvedtak, kan fristen for å treffe vedtak forlenges med 15 virkedager.

Forslag om avhjelpende tiltak anses ikke som fremsatt før forslag til offentlig versjon av forslaget er inngitt. Fristene i annet, tredje og fjerde ledd for Konkurransetilsynets saksbehandling begynner ikke å løpe før Konkurransetilsynet har mottatt en offentlig versjon av dokumentene.

Frister i annet og fjerde ledd for Konkurransetilsynets saksbehandling slutter å løpe dersom noen av de involverte foretak etter å ha mottatt skriftlig krav om å gi opplysninger innen en bestemt frist, ikke oppfyller kravet. Kravet anses ikke som oppfylt før Konkurransetilsynet har mottatt en offentlig versjon av dokumentene. Partene skal informeres om at fris-

ten har sluttet å løpe. Fristen begynner å løpe igjen når Konkurransetilsynet mottar de etterspurte opplysninger.

Dersom Konkurransetilsynet finner at det ikke foreligger grunnlag for inngrep etter § 16 eller § 16 a, skal melderne underrettes skriftlig om at saken henlegges. I saker hvor Konkurransetilsynet har varslet at inngrep kan bli aktuelt etter annet ledd, skal underretningen kort angi hvorfor det ikke foreligger grunnlag for inngrep. Konkurransetilsynet skal avslutte saksbehandlingen snarest mulig.

Kongen kan gi forskrift om offentlige versjoner av dokumenter som nevnt i femte og sjette ledd.

Ny § 20 a skal lyde:

§ 20 a *Klage og oppheving*

Vedtak som nevnt i § 20 første ledd kan påklages innen 15 virkedager. Konkurransetilsynet skal bringe klagen inn for departementet senest 15 virkedager etter at den er mottatt. Departementet må treffe vedtak i klagesaken innen 60 virkedager etter at klagen er mottatt. Bestemmelsene om fristavbrudd i § 20 sjette ledd gjelder tilsvarende for departementets saksbehandlingsfrister. Ved klage over vedtak etter § 16 annet ledd kan departementets vedtak bare gå ut på å oppheve eller stadfeste Konkurransetilsynets vedtak. For øvrig gjelder reglene om klage i forvaltningsloven kapittel VI så langt de passer.

Dersom departementet opphever et vedtak etter § 16 annet ledd fordi foretakssammenslutningen ikke kan føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen, er saken endelig avgjort. Ved en oppheving på annet grunnlag kan Konkurransetilsynet fatte et nytt vedtak etter § 20 første ledd. Bestemmelsene i § 20 annet og tredje ledd gjelder ikke. Tilsynet må snarest mulig og senest innen 45 virkedager fra vedtaket ble opphevet fatte vedtak om inngrep som tillater foretakssammenslutningen på vilkår foreslått av melderne eller legge frem begrunnet forslag til forbudsvedtak. Dersom melderne fremsetter forslag om avhjelpende tiltak senere enn 35 virkedager fra opphevingen av vedtaket, forlenges Konkurransetilsynets frist tilsvarende. Bestemmelsene i § 20 fjerde til syvende ledd gjelder for øvrig så langt de passer.

§ 21 skal lyde:

§ 21 *Prøving i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning*

I saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning kan Kongen i statsråd tillate en foretakssammenslutning eller et erverv av andeler som Konkurransetilsynet har grepet inn mot etter § 16 og § 16 a. Det kan settes vilkår for en slik tillatelse.

Dersom vilkårene i § 16 første ledd eller § 16 a første ledd er oppfylt, kan Kongen i statsråd i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning treffe vedtak etter §§ 16, 16 a, og 18. Fristene i §§ 18, 20 og 20 a gjelder ikke for vedtak truffet etter dette ledd. Kongen i statsråd kan likevel ikke gripe inn mot en foretakssammenslutning eller et erverv av andeler senere enn 12 måneder etter at det er inngått endelig avtale eller kontroll er overtatt.

§ 25 skal lyde:

§ 25 *Bevissikring*

For å søke etter bevis kan Konkurransetilsynet, når det er rimelig grunn til å anta at loven eller vedtak i medhold av loven er overtrådt, eller det er nødvendig for å kunne oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor en fremmed stat eller en internasjonal organisasjon, kreve

- a) å få adgang til lokaler, eiendommer, transportmidler og andre oppbevaringssteder hvor det kan finnes bevis for overtredelse,
- b) å få adgang til bolig dersom det er særlig grunn til å anta at bevis oppbevares der,
- c) å ta med ting som kan ha betydning som bevis for nærmere gransking og
- d) å forsegle forretningslokaler, bøker eller forretningspapirer så lenge undersøkelsen varer og dette anses nødvendig.

Originale dokumenter kan tas med når originalen i seg selv antas å ha en særskilt bevisverdi, når bevisverdien vil reduseres ved kopiering eller når dokumentet antas å være et særlig sentralt bevis for overtredelse av bestemmelser i denne lov. Når Konkurransetilsynet tar med originaldokumenter etter denne bestemmelsen, skal den kontrollerte gis kopi av dokumentene, så fremt det kan skje uten skade eller fare for etterforskningen.

Begjæring om adgang til bevissikring framsettes av Konkurransetilsynet for tingretten på det sted hvor det mest praktisk kan skje. Retten treffer sin avgjørelse ved beslutning før bevissikringen settes i verk. Rettens beslutning skal angi kontrollens formål, herunder hvilken type overtredelse og hvilket marked tilsynet undersøker. Den begjæringen retter seg mot, skal ikke varsles om begjæringen eller beslutningen. Anke over beslutningen har ikke oppsettende virkning. Straffeprosessloven § 200 og § 201 første ledd, §§ 117 til 120, jf. §§ 204, 207, 208, 209, 213 og kapittel 26 samt forvaltningsloven § 15 annet ledd gjelder så langt de passer.

Den kontrollerte skal motta en kopi av beslaglagt elektronisk materiale. Når Konkurransetilsynet begynner gjennomgangen av beslaglagt elektronisk materiale, har den kontrollerte eller dennes representant rett til å være til stede for å avklare om materialet inneholder opplysninger som er omfattet av

taushetsplikt som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120. Dersom den kontrollerte og Konkurransetilsynet ikke blir enige om opplysninger er omfattet av taushetsplikt som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, skal dette avgjøres av tingretten.

Konkurransetilsynet kan kreve bistand av politiet til å iverksette beslutningen om bevissikring.

Dersom det ikke er tid til å avvente rettens beslutning, kan Konkurransetilsynet kreve at politiet avstenger områder der bevisene kan være inntil rettens beslutning foreligger.

Kongen kan ved forskrift fastsette nærmere regler om bevissikring og behandling av overskuddsinformasjon.

§ 26 skal lyde:

§ 26 *Innsyn i overtredelsessaker*

Så lenge saken ikke er avsluttet, gjelder ikke offentleglova i saker om overtredelse av §§ 10, 11, 18 første ledd, 19 første ledd eller vedtak i medhold av denne lov. Det samme gjelder for dokumenter som er mottatt av Konkurransetilsynet i forbindelse med en lempningssøknad, også etter at saken er avsluttet. En sak regnes ikke som avsluttet hvis Konkurransetilsynet begjærer påtale eller påtalemyndigheten finner at offentlig påtale kreves av sterke allmenne hensyn.

Foretak eller personer som Konkurransetilsynet etterforsker for overtredelse av konkurranseloven, skal etter krav gis adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, såfremt det kan skje uten skade eller fare for etterforskningen eller tredjeperson. Forvaltningsloven § 19 gjelder tilsvarende. Blir kravet avslått, kan spørsmålet kreves avgjort av retten ved kjennelse. Dersom etterforskningen omfatter flere foretak eller personer, gjelder innsynsretten ikke dokumenter som bare gjelder andre foretak eller personer.

§ 27 skal lyde:

§ 27 *Taushetsplikt om kilders identitet og skylderklæringer i lempningssøknader*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for konkurransemyndighetene, har taushetsplikt om identiteten til foretak eller person som gir tips om overtredelse av § 10 eller § 11. Taushetsplikten gjelder også overfor sakens parter og deres representanter. Anmodning om påbud om opphør etter konkurranseloven § 12 omfattes ikke av taushetsplikten.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for konkurransemyndighetene, har taushetsplikt om opplysninger som har sin opprinnelse i erklæringer fra et foretak om dets viten om en overtredelse av § 10 og foretakets egen delaktighet i overtredelsen, og som er utarbeidet spesielt med det formål å oppnå lempning.

For øvrig gjelder reglene i forvaltningsloven §§ 13 til 13 e tilsvarende så langt de passer.

Ny § 27 a skal lyde:

§ 27 a *Innsyn i opplysninger undergitt taushetsplikt*

Part eller partsrepresentant som blir gjort kjent med skylderklæringer som nevnt i § 27 annet ledd, har taushetsplikt om opplysningene og kan bare bruke dem så langt det er nødvendig for å ivareta partens interesse i saken.

Enhver med rettslig interesse i en avsluttet sak om overtredelse av § 10, § 11 eller pålegg etter § 12, skal også gis innsyn i opplysninger som er undergitt lovbestemt taushetsplikt, med mindre innsyn vil virke urimelig overfor den opplysningene gjelder. Retten til innsyn gjelder ikke opplysninger underlagt taushetsplikt etter § 27. Blir det krevd innsyn i taushetsbelagte opplysninger etter dette ledd, skal de som har krav på taushet, varsles og gis en frist til å uttale seg om spørsmålet. Avslag på krav om innsyn kan påklages til departementet. Reglene i forvaltningsloven kapittel VI gjelder tilsvarende.

I kapittel 7 skal kapitteleverskriften lyde: «Kapittel 7 Sanksjoner og tvangsmulkt»

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Overtredelsesgebyr*

Et foretak eller en sammenslutning av foretak kan ilegges overtredelsesgebyr dersom foretaket eller sammenslutningen av foretak eller noen som handler på deres vegne, forsettlig eller uaktsomt

- a) overtrer §§ 10, 11, 18 første ledd eller 19 første ledd,
- b) overtrer vedtak etter §§ 12, 16, 16 a eller 23,
- c) unnlater å etterkomme pålegg etter §§ 18 tredje eller femte ledd, 24 eller 25,
- d) gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til konkurransemyndighetene,
- e) bryter forsegling foretatt i medhold av § 25,
- f) overtrer forskrift i medhold av 14, §§ 18 niende ledd eller 23, eller
- g) medvirker til overtredelser av bokstav a til f.

Konkurransetilsynet vedtar overtredelsesgebyr. Ved fastsettelse av gebyrets størrelse, skal det særlig legges vekt på foretakets omsetning, overtredelsens grovhet og varighet, samt lempning etter § 30 og § 31.

Vedtaket om overtredelsesgebyr kan ikke påklages. Overtredelsesgebyret forfaller til betaling to måneder etter at vedtaket er mottatt. Vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Dersom foretaket går til søksmål mot staten for å prøve vedtaket, suspenderes tvangskraften. Søksmålet må reises innen seks måneder fra partene mottok vedtaket.

Det kan gis oppfriskning for oversittelse av fristen etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14. Retten kan prøve alle sider av saken. Tvisteloven gjelder ellers så langt den passer.

Adgangen til å ilegge gebyr foreldes etter 10 år ved overtredelse av § 10 eller § 11 i denne loven. Andre overtredelser foreldes etter 5 år. Fristen avbrytes ved at Konkurransetilsynet tar skritt til sikring av bevis etter lovens § 25 eller meddeler et foretak at det er mistenkt for overtredelse av loven eller vedtak truffet i medhold av loven.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om utmåling av overtredelsesgebyr.

§ 30 skal lyde:

§ 30 *Hel lempning av overtredelsesgebyr for overtredelse av konkurranse-loven § 10*

Hel lempning av overtredelsesgebyr for overtredelse av § 10 skal gis til det første foretaket som i tilknytning til en bestemt sak oppfyller følgende vilkår:

- a) *Foretaket fremlegger av eget tiltak alle bevis som det besitter i samsvar med fremgangsmåten i annet ledd. Dette bevismaterialet må være tilstrekkelig til å*
  - i. *få beslutning om bevissikring etter konkurranse-loven § 25 i forbindelse med en antatt overtredelse av konkurranse-loven § 10. Konkurransetilsynet må på det tidspunkt opplysningene blir fremlagt ikke besitte tilstrekkelige bevis til å kunne kreve slik beslutning, eller*
  - ii. *bevise overtredelse av konkurranse-loven § 10. Konkurransetilsynet må på det tidspunkt opplysningene blir fremlagt ikke besitte tilstrekkelige bevis for slik overtredelse.*
- b) *Foretaket samarbeider av eget tiltak fullt ut under hele Konkurransetilsynets saksbehandling.*
- c) *Foretaket opphører av eget tiltak med deltakelsen i overtredelsen med mindre Konkurransetilsynet anmoder om noe annet.*
- d) *Foretaket har ikke søkt å tvinge andre foretak til å delta i overtredelsen.*
Fremleggelse av bevis etter første ledd bokstav a kan skje
  - a) *ved fremleggelse samtidig med lempnings-søknaden,*
  - b) *ved at foretaket gir en klar beskrivelse av bevismaterialets art og innhold og fremlegger alle bevis innen en frist fastsatt av Konkurransetilsynet, eller*
  - c) *ved at foretaket gis en prioritert rett til lempning fra tidspunktet det ble fremsatt krav om lempning samtidig som foretaket samler bevis. Den prioriterte retten til lempning er kun gyldig i en be-*

grenset periode fastsatt av Konkurransetilsynet.

§ 31 skal lyde:

§ 31 *Delvis lempning av overtredelsesgebyr for overtredelse av konkurranse-loven § 10*

Foretak som ikke oppfyller vilkårene for hel lempning i § 30, skal gis delvis lempning av overtredelsesgebyret dersom foretaket

- a) *fremlegger bevis som vesentlig styrker Konkurransetilsynets muligheter til å bevise en overtredelse av konkurranse-loven § 10, og*
- b) *opphører med deltakelsen i overtredelsen senest på det tidspunkt bevisene fremlegges etter bokstav a.*

Det første foretaket som i en bestemt sak oppfyller vilkårene i denne bestemmelsen, gis lempning på 30 til 50 prosent. Det andre foretaket som i samme sak oppfyller vilkårene i denne bestemmelsen, gis lempning på 20 til 30 prosent. Øvrige foretak som i samme sak oppfyller vilkårene i denne bestemmelsen, gis lempning på inntil 20 prosent.

Ved den nærmere fastsettelsen av lempning etter annet ledd skal det tas hensyn til hvor tidlig bevismaterialet ble fremlagt, styrken i de fremlagte bevisene og i hvilken grad foretaket har samarbeidet med Konkurransetilsynet.

Kongen kan gi forskrift om hel og delvis lempning av overtredelsesgebyr etter § 30 og § 31.

§§ 32 til 34 flyttes til kapittel 7 og skal lyde:

§ 32 *Straff*

Med bøter eller fengsel inntil 3 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a) *overtrer §§ 10, 18 første ledd eller 19 første ledd,*
- b) *overtrer vedtak etter §§ 12 første eller femte ledd, 16 eller 16 a,*
- c) *unnlater å etterkomme pålegg etter § 24 eller § 25,*
- d) *gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til konkurransemyndighetene,*
- e) *bryter forsegling foretatt i medhold av § 25, eller*
- f) *overtrer forskrift i medhold av § 14.*

Er en overtredelse av § 10 utført under særdeles skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 6 år anvendes. Ved avgjørelse av om særdeles skjerpene omstendigheter foreligger, skal det legges vekt på om overtredelsen har vært søkt holdt skjult, om den har voldt betydelig økonomisk skade, om den har gitt betydelig økonomisk fordel og grovheten av overtredelsen for øvrig.

Medvirkning til overtredelse som nevnt i første og annet ledd straffes på samme måte.

Foretak straffes ikke etter denne paragrafen eller etter straffeloven § 48 a for overtredelse av loven her.

§ 33 Betinget påtale

Overtredelser som kan medføre straff etter § 32, er bare undergitt offentlig påtale når det foreligger påtalebegjæring fra Konkurransetilsynet eller det kreves av sterke allmenne hensyn. Kongen kan gi forskrift om påtale etter første punktum.

§ 34 Foreldelse

For krav som følge av brudd på denne loven gjelder foreldelsesloven, herunder § 9 og § 11.

Selv om foreldelsestiden er ute, kan krav som nevnt i første ledd dessuten settes frem ved særskilt søksmål. Et slikt søksmål må reises innen 1 år etter at det foreligger endelig vedtak eller rettskraftig dom i saken.

Nåværende §§ 32 til 34 blir nye §§ 35 til 37.

II

I lov om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler mv. skal § 6 første ledd lyde:

Norske konkurransemyndigheter skal, med de begrensninger som følger av EØS-avtalen, Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol og forskrifter gitt i medhold av § 5, føre tilsyn med at EØS-avtalen artikkel 53 og 54 overholdes. Konkurranseloven §§ 12, 22 og 24 til 32 gjelder tilsvarende.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i næringskomiteen, den 30. april 2013

Terje Aasland

leder

Else May Botten

ordfører

